

Plenum

Torsdag 18.10.2018 kl. 16.00—19.11

2.3. Muntlig fråga om förebyggande av bostadslöshet (Tiina Elovaara blå)

Muntligt spörsmål MFT 163/2018 rd

Muntlig frågestund

Talman Paula Risikko: Ledamot Elovaara, varsågod.

Debatt

16.24 Tiina Elovaara sin: Arvoisa puhemies! Tässä on kattavasti käyty läpi asunnottomuuden taustasyitä. Siinä kiteytyvät yhteiskuntamme kipeimmät ongelmat: maksuhäiriömerkintäkysymykset, luottotietoasiat, tarvitsemme lisää velkaneuvontaa, toisaalta tässä näkyy palvelujen sirpaleisuuskin, ja tässä on puhuttu myös nuorten tilanteesta.

Ihmettelen hieman sitä, että meillä kouluissa opetetaan monia asioita mutta loppujen lopuksi elämänhallintaa ja taloustaitoja aika vähän. Voisiko täältä löytyä jotakin, mitä kehittää?

Tunnistamme toisaalta, että asunnottomuuteen kiteytyy monesti inhimillinen tragedia, kuten avioero. Voisimmeko tunnistaa nämä ihmiset ja ottaa heihin yhteyttä ja tarjota tukea myös ennaltaehkäisevästi, jotta kukaan ei jäisi yksin tai ajautuisi liian vaikeaan tilanteeseen, missä kotikin menee? Ehkä jopa tukihenkilömalli asumiseen nuorella, itsenäistytvällä ihmisellä voisi olla tarpeen. Mitä hallitus ajattelee tästä?

16.25 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä mainitsi useita tärkeitä toimenpiteitä, ja oikeastaan kaikissa näissä kysymyksissä on tullut ilmi se, että asunnottomuuden ratkaisemiseen ei ole yksinkertaisia poppakonsteja vaan tarvitsemme erittäin laajaa toimenpidekirjoa ja -kokoomaa ja eri toimijoitten yhteistyötä.

Todellakin, kun mietitään sitä, milloin riski asunnottomuudesta, siitä, että uusi ihminen joutuu siihen tilanteeseen, on suuri, niin esimerkiksi mainitsitte avioerot, ja työttömäksi joutuminen, muutto toiselle paikkakunnalle, opiskeluihin lähtö — tämänkaltaisissa murrostitilanteissa elämässä saattaa olla, että luiskahtaa ja se tilapäinen asunnottomuus alkaakin vain pitkittyä ja pitkittyä. Kun tunnistetaan etukäteen niitä riskikohteita, juuri näihin tilanteisiin se ennaltaehkäisevä työ kaupunkien sosiaalitoimien kannattaa kohdentaa. Muun muassa tuo asumisneuvonta juuri tämänkaltaisiinkin asioihin pyrkii paneutumaan.

16.27 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parisuhdetyö ja koulutus yleensä suojaavat ihmistä elämän epäonnelta. Erityisesti miehillä esimerkiksi avioliitto on terveyttä suojaava asia. Näin ei kuitenkaan ole asunnottomilla. THL seurasi kymmenen vuotta asuntolassa yöpyneiden miesten tilannetta. Vain 6 prosenttia asui tämän

Punkt i protokollet PR 103/2018 rd

ajanjakson jälkeen itsenäisesti. 5 prosenttia oli edelleen asunnottomia. Jopa yli puolet menehtyi tuona aikana — yli puolet kuoli tuona aikana. Näillä miehillä on yli viisinkertainen kuolemanriski, ja erityisesti se koskee alle 50-vuotiaita miehiä. Tauteihin kuoleminen riski asunnottomilla miehillä on yli kolminkertainen. Kysynkin tasa-arvoministeriltä: Sukupuoli näkyy vahvasti asunnottomuuden ongelmavyyhdyissä. Miten asunnottomien miesten terveyttä voitaisiin edistää?

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikea ja laaja kysymys, koska on vaikeaa vastata yksittäistä seikkaa, kun näistäkin tilastoiduista noin 7 000 ihmisestä jokaisen kohdalla on erityyppinen tarina kerrottavana. Totta on myös tuo kertomanne tilasto ja tutkimus siitä, että nämä elämäntilanteet johtavat myös ennenaikaisiin menehtymisiin ja sitä kautta myöskin miesten ja naisten eliniänodotteen keskiarvoeroihin.

Mutta ehkä tilastoja oleellisempaa on se, mitä voitaisiin tehdä mahdollisimman varhain. Kyllä näitten kysymysten äärellä olemme väistämättä aina varhaisista vuosista lähtien meidän erinomaisessa neuvolajärjestelmässämme, kouluterveydenhuoltojärjestelmässämme, peruspalveluissamme, joihin kynnys pitää olla kaiken kaikkiaan matala. Erityinen huomioni kiinnittyy mielenterveys- ja päihdepalveluihin ja niiden jatkuvuuteen eikä liialliseen pirstoutumiseen. Esimerkiksi täällä aiemmin kysymyksessä nostettu lastensuojelutusta saattaa hyvinkin olla seikka, joka kulkee läpi elämänmatkan mukana asioita ja elämäntilannetta heikentäen.

Lupaan miettiä tähän hyvin vaativaan kysymykseenne vielä perustellumman vastauksen.

16.29 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asunnottomuus on tietysti kaikille meille, jotka emme ole sitä kokeneet, vaikea hahmottaa. Kuinka suurta osattomuuden tunnetta se aiheuttaakaan, kun ei ole omaa kotia ja mahdollisuutta kiinnittyä yhteiskuntaan sen kautta?

Mutta mitä tulee asunnottomuuteen, niin olennainen asia on tietenkin se, että asuntotarjonta on riittävällä tasolla, ja nytten viime vuosina niin sanottu ARA-tuotanto on vetänyt aika hyvin huolimatta rakentamisen korkeasuhdanteesta. Kuitenkin merkittävä asia, joka myös vaikuttaa asuntojen saatavuuteen etenkin täällä kasvualueilla, pääkaupunkiseudulla ja muissa suuremmissa kasvukeskuksissa, on tonttimaan saatavuus ja kaavoitus. Kysyisinkin ministeri Tiilikaiselta: minkälaisia keinoja meillä voisi olla kehittää kaavoitusta ja maapolitiikkaa siihen suuntaan, että rakennusmaan saatavuus ei toimisi esteenä uusien asuntojen, myöskin kohtuuhintaisten asuntojen, rakentamiselle?

16.30 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kysymys, koska asuntojen rakentamisenhan on pitkäaikaista puuhaa. Täytyy olla lainvoimaisia kaavoja, joita kaupungit ja kunnat tekevät, jotta päästään rakentamaan ja jotta ajastaan asunnot valmistuvat. Maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevissa MAL-sopimuksissahan, joita esimerkiksi Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seutujen kanssa valtiolta tekee, sovitaan tietty asuntorakentamisen määrä, kaavoitusmäärä tulevien vuosien tarpeita varten ja sitten vielä tehdään sopimuksia siitä, kuinka paljon rakennuskannasta on niin sanottua ARA-tuotantoa, kohtuuhintaista, edullista tuotantoa. Kun näistä MAL-sopimuksen yksityiskohdista neu-

Punkt i protokollet PR 103/2018 rd

vottelimme viime kerralla, onnistuimme esimerkiksi tässä Helsingin seudulla näitä tavoitteita hilaamaan ylöspäin. Avain siihen oli tietenkin, että pystyimme Raide-Jokeri-ratkaisun tekemään ja rahoittamaan sitä valtion puolelta, jolloin taas kaupungit vastasivat nostamalla omia tavoitteitaan. Tätä yhteistyötä valtion ja kaupunkien kesken tarvitaan. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus sitten aikanaan vastaa, löytyykö kaavoitukseen nopeutta.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä yksi lisäkysymys.

16.32 Paavo Väyrynen kp (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minunkin puheenvuoroni liittyy sijaishuollossa olleitten nuorten asemaan. Kerrotaan, että asunnottomista melkoinen osa on juuri sijaishuollossa olleita nuoria. Eräät lastensuojelujärjestöt äskettäin ehdottivat, että kuntien velvoitetta järjestää jälkihuoltoa sijaishuollossa olleille nuorille lisättäisiin niin, että ikäraja nostettaisiin 25 vuoteen. Kysyisin ministeri Saarikolta, mitä hän ajattelee tästä ehdotuksesta. Vielä radikaalimpi ehdotus voisi olla se, että myöskin sijaishuollon ikäraja hieman nostettaisiin, mutta jälkihuolto varmasti tässä tilanteessa on kaikkein tärkeintä.

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos konkreettisesta kysymyksestä. Suhtaudun siihen myönteisesti.

Lastensuojelun ammattilaiset ovat kertoneet juuri aiemmin vastaamallani tavalla siitä, että vaikka hyvin rikkinäisestä taustasta kasvuun ponnistavan lapsen ja nuoren elämään on tehty paljon panostuksia, myös euroina laskettuna, ne saattavat toden totta valua hukkaan hyvin nopeastikin, kun elämänhallinta, eri viranomaisten ja laskujen viidakosta selviäminen, ihmissuhteet, koulutus, työpaikka, kaikki ei olekaan niin yksinkertaista, kun siitä pitäisi selvittää yksin. Siksi minusta lastensuojelulain seuraavat kehittämistarpeet liittyvät hyvin voimallisesti juuri jälkihuollon merkittävyyden tunnistamiseen.

Laitan liikkeelle valmistelua lastensuojelulain muokkauksista. Laki on nyt kymmenen vuotta vanha, ja on tullut aika arvioida sitä. Yksi osa tuota on ennen kaikkea lastensuojelun ja muiden palveluiden rajapinnat. Erityisesti saamme paljon palautetta mielenterveyspalveluiden [Puhemies koputtaa] ja lastensuojelun suhteesta. Sijaishuollon jälkihuollon [Puhemies: Aika!] jatkopohdinnat sopivat tuon työn osaksi erittäin hyvin.

Frågan slutbehandlad.